

Asia: VN/25792/2024

1) Luonnos valtioneuvoston asetukseksi jakeluvelvoitteen joustomekanismista sekä 2) luonnos valtioneuvoston asetukseksi maankäyttösektorin toimien voimaantulosta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

St1 Nordic oy kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto valtioneuvoston asetusluonnoksesta.

St1 tukee joustomekanismin käyttöönottoa ja on tyytyväinen siihen, että valmistelu on edennyt ministeriöissä ripeästi. Pidämme erityisen tärkeänä sitä, että myös maankäyttösektori on sisällytetty osaksi asetusluonnosta. St1 uskoo, että joustomekanismi luo kustannustehokkaan tavan täyttää jakeluvelvoitetta ja mahdollistaa uusien, tällä hetkellä ilman rahoitusta olevien päästövähennystoimenpiteiden toteuttamisen.

St1 kannattaa sitä, että asetusluonnokseen sisältyy esimerkkilistaus toimenpiteistä, joita joustomekanismin kautta voi rahoittaa. Listausta tukee ensimmäisten toimenpiteiden suunnittelua yrityksissä ja myös Energiaviraston valmistautumista mekanismin valvontaan. On tärkeää, että toimenpiteitä voi lisäksi ehdottaa Energiavirastolle esimerkkilistan ulkopuolelta. Tämä varmistaa, ettei mikään kriteerit täyttävä ja kustannustehokas päästövähennyskeino jää joustomekanismin ulkopuolelle epähuomiossa.

Yksittäishyväksyntä vrs. hankekokonaisuudet

Monet joustomekanismin kautta toteutettavat toimenpiteet tuottavat erikseen laskettuna vain vähän päästövähennyksiä. Esimerkiksi yksittäisen turvepellon ennallistamisella saatava ilmastohyöty on hyvin pieni verrattuna joustomekanismin sallimaan päästövähennysten enimmäismäärään.

Mekanismin luoman hallinnollisen taakan hillitsemiseksi olisi hyvä, jos jokaista yksittäistä päästövähennyskohdetta ei tarvitsisi hyväksyttää Energiavirastolla etukäteen. Sen sijaan Energiavirastolle voisi ehdottaa joustomekanismihakemuksessa toimenpiteiden kokonaisuutta tai ohjelmaa, joka toteutettaisiin hakemuksessa esiteltävän ja todentajan hyväksymän menetelmän mukaan. Tällöin olisi mahdollista käynnistää useita samanlaisia toimenpiteitä eri kohteissa samalla hyväksynnällä sitä mukaa, kun sopivia kohteita tunnistetaan. Lopullisessa päästövähennystonnien laskennassa ja todentamisessa raportoitaisiin tarkasti kaikkien kohteiden sijainnit ja kussakin kohteessa syntyneet päästövähennykset.

10 prosentin kumoutumisriskireservi on riittävä varmuusvara

On ymmärrettävää, että jakeluvetoilakiin on sisällytetty vaatimus jakeluvetoilteessa hyödynnettävien päästövähennysten kaksinkertaisesta toteuttamisesta. Kaksinkertaisuusvaatimus varmistaa sen, että joustomekanismin kautta rahoitettavat toimenpiteet tuottavat vähintään samat ilmastohyödyt kuin jakeluvetoilteen täyttäminen uusiutuvilla polttoaineilla toisi. Kuten eduskunnan talousvaliokunta toteaa mietinnössään, mekanismista saatujen kokemusten ja datan perusteella kerrointa voidaan tarvittaessa jatkossa alentaa.

Kaksinkertaisuusvaatimuksesta syntyvän varmuusvaran vuoksi olisi mielestämme perusteltua laskea kumoutumisriskireserviin siirrettävien päästövähennysten määrää myös maankäyttösektorin osalta 10 prosenttiin. Osa joustomekanismin kautta rahoitettavista toimenpiteistä tuottaa päästövähennyksiä samanaikaisesti sekä taakanjakosektorilla että maankäyttösektorilla. Jos näistä päästövähennyksistä siirretään erisuuruinen prosenttiosuus kumoutumisriskireserviin, se monimutkaistaa laskentaa tarpeettomasti. 10 prosentin riskireservi on lisäksi yhdenmukainen kansainvälisten käytäntöjen kanssa.

Todentajien saatavuus suurin pullonkaula

Suurin huolenaiheemme joustomekanismin toimeenpanossa liittyy pätevien todentajien saatavuuteen. Kuten asetusluonnoksen muistiossa todetaan, Suomessa ei ole tällä hetkellä sellaisia todentajia, jotka voisivat todentaa joustomekanismin päästövähennystoimia. Jotta joustomekanismi voidaan ottaa käyttöön, lainsäädännössä ja asetuksessa tulisi varmistaa, että joustomekanismin todentajien hyväksyminen tapahtuu sujuvasti ilman tarpeettomia viivytyksiä.

On tärkeää, että kiinnostuneet todentajat voivat saada Energiavirastolta väliaikaisen hyväksynnän joustomekanismin toimenpiteiden todentamiseen jo ennen, kuin heidän akkreditointinsa on lopullisesti hyväksytty. Tällöin toimenpiteet saadaan käynnistettyä ja kokemusta mekanismin käytöstä voi syntyä, vaikka akkreditointi syystä tai toisesta pitkittyisi. Lisäksi on ehdottoman tärkeää, että jo akkreditoidut toimijat voivat laajentaa pätevyyttään joustomekanismin todentamiseen kevyemmällä hyväksymisprosessilla, eikä heidän tarvitse käydä läpi uudelleen FINASin yleistä

akkreditointia. Tällöinkin on tarpeen varmistaa, että todentajilla on aidosti pätevyys todentaa joustomekanismiin kuuluvia toimenpiteitä.

Muita huomioita

Toivomme asetukseen selvennystä siitä, miten pitkäaikaisia päästövähennystoimenpiteitä voi hyödyntää joustomekanismin kautta. Esimerkiksi turvepellon ennallistaminen tuottaa päästövähennyksiä niin kauan, kuin turvekerros pysyy märkänä. Perusuraan verrattuna päästövähennyshyötyjä voi syntyä esimerkiksi kolmenkymmenen vuoden ajan. Olisi järkevää, että päästövähennystoimenpiteen jatkamiselle voisi hakea uutta hyväksyntää Energiavirastolta esimerkiksi viiden vuoden välein, jos toimenpide sen mahdollistaa ja joustomekanismi on edelleen osa jakeluvelvoitteen täyttämisen keinovalikoimaa. Myös EU:n sertifiointikehikko luo mahdollisuuden päästövähennystoimien pitkälle pysyvyydelle tällä tavalla.

Joustomekanismin yleisen hyväksyttävyyden kannalta on tärkeää, että jakeluvelvoitteelle vaihtoehtoiset päästövähennykset toteutetaan laadukkaasti ja että laskenta tehdään läpinäkyvästi. Riippumattomien todentajien asiantuntijarooli on myös erittäin tärkeä. Jos joustomekanismi osoittautuu toimivaksi instrumentiksi, on hyvä varmistaa mekanismin jatkuvuus seuraavalla hallituskaudella. Tässä yhteydessä on lisäksi mahdollista tarkastella taakanjakosektorin ja maankäyttösektorin sallittuja maksimiosuuksia ja tarvittaessa kasvattaa niitä täyden hyödyn saamiseksi mekanismista.

Jokila Sanna
St1 Nordic Oy